

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2021 – Addysg a Gwella Iechyd Cymru

Blwyddyn archwilio: 2020-21

Dyddiad cyhoeddi: Rhagfyr 2021

Cyfeirnod y ddogfen: 2753A2021-22

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Addysg a Gwella Iechyd Cymru fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a chysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff y GIG yng Nghymru, ac adrodd wrth y Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'r sefydliadau hynny wedi defnyddio eu hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw torfol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo ef ei hun unrhyw swyddogaethau.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2021

Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti lle mae'r adroddiad hwn yn y cwestiwn.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno	
Ynglŷn â'r adroddiad hwn	4
Negeseuon allweddol	5
Adroddiad manwl	
Archwiliad o'r cyfrifon	7
Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau	9
Atodiadau	
Atodiad 1 – adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf	13
Atodiad 2 – ffi archwilio	15
Atodiad 3 – risgiau archwilio ariannol	16

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r canfyddiadau o'm gwaith archwilio yn 2021 yn Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC) a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r Ddeddf honno'n ei gwneud yn ofynnol i mi:
 - archwilio ac ardystio'r cyfrifon a gyflwynwyd i mi gan AaGIC, a'u gosod gerbron y Senedd;
 - fy argyhoeddi fy hun bod gwariant ac incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd a'u bod yn unol â'r awdurdodau; a
 - fy argyhoeddi fy hun bod AaGIC wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'n defnyddio adnoddau.
- 2 Rwy'n nodi fy nghanfyddiadau ar y cyfan dan y penawdau canlynol:
 - Archwiliad o'r cyfrifon
 - Trefniadau ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnyddio adnoddau
- 3 Digwyddodd gwaith archwilio eleni ar adeg pan oedd cyrff cyhoeddus yn parhau i ymateb i'r heriau digynsail a achoswyd gan bandemig COVID-19, gan adfer gwasanaethau ar yr un pryd. Cafodd fy rhaglen waith ei dylunio fel ag i roi'r sicrwydd gorau i bobl Cymru bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda. Rwyf wedi ystyried effaith yr argyfwng cyfredol ar gydnerthedd gwasanaethau cyhoeddus a'u ffurf yn y dyfodol. Roeddwn yn amcanu at sicrhau na fyddai fy ngwaith yn amharu ar ymdrechion cyrff cyhoeddus i fynd i'r afael â'r argyfwng, gan sicrhau hefyd ei fod yn parhau i gefnogi craffu a dysgu. Mae cyfyngiadau'n dal i fodoli ar wneud gwaith archwilio ar safleoedd, ac fe wnaethom barhau i weithio ac ymgysylltu o bell lle'r oedd yn bosibl, gan ddefnyddio technoleg. Mae'n anorfod bod hyn wedi cael effaith ar y ffordd yr ydym yn gwneud gwaith archwilio ond mae hefyd wedi helpu i sefydlu newidiadau cadarnhaol i'n ffyrdd o weithio.
- 4 Fel yn 2020, nid oedd fy ngwaith i archwilio'r cyfrifon heb ei heriau, nid dim ond o ran sut a ble yr oeddem yn gwneud y gwaith, ond hefyd o ran rhoi sylw i ystyriaethau ar gyfer datganiadau ariannol a oedd yn codi'n uniongyrchol o'r pandemig. Mae'r llwyddiant i'w gyflawni'n adlewyrchu cydymdrech gwych gan fy staff a swyddogion AaGIC i gofleidio a galluogi ffyrdd newydd o weithio a pharhau i fod yn hyblyg i'r materion niferus a oedd yn codi ac i fod yn ystyriol ohonynt.
- 5 Rwyf wedi addasu pwyslais a dull fy ngwaith archwilio perfformiad i sicrhau ei berthnasedd yng nghyd-destun yr argyfwng ac i'w gwneud yn bosibl gweithio o bell. Mae fy rhaglen waith wedi rhoi pwyslais ar themâu, gwersi a chyfleoedd mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r GIG a llesiant staff y GIG. Rwyf wedi adolygu'r rhaglen Profi, Olrhain, Diogelu, a'r broses o gyflwyno'r brechlyn COVID-

19. Mae fy nhimau archwilio lleol wedi gwneud sylwadau ynghylch sut y mae trefniadau llywodraethu wedi addasu i ymateb i'r pandemig, a'r effaith y mae'r argyfwng wedi'i chael ar ddarparu gwasanaethau. Rwyf hefyd wedi adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru.
- 6 Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb o'r materion a gyflwynwyd mewn adroddiadau mwy manwl i AaGIC eleni (gweler **Atodiad 1**). Rwyf hefyd yn cynnwys crynodeb o statws gwaith arfaethedig sy'n cael ei ail-gwmpasu ar hyn o bryd.
- 7 Mae **Atodiad 2** yn cyflwyno'r amcangyfrif diweddaraf o'r ffi archwilio y bydd angen i mi ei chodi i dalu costau gwneud fy ngwaith, o'i gymharu â'r ffi wreiddiol a nodwyd yng Nghynllun Archwilio 2021.
- 8 Mae **Atodiad 3** yn nodi'r risgiau archwilio ariannol a nodwyd yn fy Nghynllun Archwilio 2021 a sut yr aethpwyd i'r afael â hwy drwy'r archwiliad.
- 9 Mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyllid wedi cytuno ar gywirdeb ffeithiol yr adroddiad hwn. Fe wnaethom ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd ar 7 Chwefror 2022. Bydd y Bwrdd yn cael yr adroddiad yn un o gyfarfodydd diweddarach y Bwrdd a bydd pob aelod yn cael copi. Rydym yn annog AaGIC yn gryf i drefnu ei fod yn cael ei gyhoeddi'n ehangach. Byddwn yn trefnu bod yr adroddiad ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#) ar ôl i'r Bwrdd ei ystyried.
- 10 Hoffwn ddiolch i staff ac aelodau AaGIC am eu help a'u cydweithrediad trwy gydol fy archwiliad.

Negeseuon allweddol

Archwiliad o'r cyfrifon

- 11 Rwyf wedi dod i'r casgliad bod cyfrifon AaGIC wedi'u paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac rwyf wedi cyhoeddi barn archwilio ddiamod arnynt. Ni chanfu fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol AaGIC (a oedd yn berthnasol i'm harchwiliad i). Fodd bynnag, gosodais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy adroddiad i dynnu sylw at ddatgeliadau yn nodyn 21.1 yn y cyfrifon sy'n ymwneud ag effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a gyhoeddwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru.
- 12 Llwyddodd AaGIC i fantoli'r cyfrifon ar gyfer y cyfnod o flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 ac nid oedd ganddo unrhyw drafodiadau ariannol perthnasol eraill nad oeddent yn cyd-fynd ag awdurdodau ac na chawsant eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamod ar reoleidd-dra'r trafodiadau ariannol yng nghyfrifon AaGIC ar gyfer 2020-21.
- 13 Ochr yn ochr â'm barn archwilio, cyflwynais adroddiad o sylwedd ar ddatganiadau ariannol AaGIC a oedd yn cynnig rhagor o fanylion am y paragraff Pwyslais ar Fater a gafodd ei gynnwys gennyf yn fy marn archwilio.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau

- 14 Mae fy rhaglen o waith Archwilio Perfformiad wedi fy arwain at y casgliadau canlynol:
- mae holl gyrff y GIG wedi cadw pwyslais eglur ar lesiant staff trwy gydol y pandemig ac wedi rhoi ystod eang o fesurau ar waith i gefnogi iechyd corfforol a llesiant meddyliol eu staff yn ystod yr argyfwng. Mae'n hollbwysig yr adeiledir ar y gweithgareddau hyn, a bod lles staff yn dal i fod yn flaenoriaeth ganolog i gyrff y GIG wrth iddynt ymdrin â heriau cyfunol adfer gwasanaethau, parhau i ymateb i bandemig COVID-19, a hefyd rheoli pwysau tymhorol.
 - mae trefniadau AaGIC ar gyfer paratoi cynlluniau gweithredu a monitro eu darpariaeth yn gadarn.
 - mae gan AaGIC drefniadau Bwrdd a phwyllgor effeithiol a systemau da o sicrwydd o hyd, ac mae'n gwella ei drefniadau rheoli ansawdd hyfforddiant ac addysg.
 - mae AaGIC yn rheoli ei adnoddau ariannol yn dda ac mae ganddo drefniadau da i fonitro ac adrodd ar ei weithgarwch ariannol.
- 15 Caiff y canfyddiadau hyn eu hystyried ymhellach yn yr adrannau canlynol.

Adroddiad manwl

Archwiliad o'r cyfrifon

- 16 Mae'r adran hon o'r adroddiad yn crynhoi canfyddiadau fy archwiliad o ddatganiadau ariannol AaGIC ar gyfer 2020-21. Trwy gyfrwng y datganiadau hyn y mae'r sefydliad yn dangos ei berfformiad ariannol ac yn nodi ei asedau net, ei gostau gweithredu net, enillion a cholledion cydnabyddedig, a llifoedd arian. Mae paratoi'r datganiadau'n elfen hanfodol o ddangos stiwardiaeth briodol ar arian cyhoeddus.
- 17 Roedd fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2021 yn nodi'r risgiau archwilio ariannol ar gyfer yr archwiliad o ddatganiadau ariannol AaGIC ar gyfer 2020-21. Mae **Arddangosyn 4** yn **Atodiad 3** yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut yr ymdriniwyd â hwy fel rhan o'r archwiliad.
- 18 Caiff fy nghyfrifoldebau am archwilio datganiadau ariannol AaGIC eu disgrifio yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad o Gyfrifoldebau](#), sydd ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Cywirdeb a pharatoi datganiadau ariannol 2020-21

- 19 **Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi'u paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac rwyf wedi cyhoeddi barn archwilio ddiamod arnynt. Ni chanfu fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol yr Awdurdod (a oedd yn berthnasol i'm harchwiliad i). Fodd bynnag, gosodais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy adroddiad i dynnu sylw at ddatgeliadau yn y cyfrifon yn ymwneud â nodyn 21.1 y datganiadau ariannol sy'n disgrifio effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a gyflwynwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru, yn ei chyfarwyddo i ariannu rhwymedigaethau treth pensiwn Clinigwyr y GIG a ysgwyddwyd gan gyrff GIG Cymru mewn perthynas â blwyddyn ariannol 2019-20.**
- 20 Mae'n ofynnol o dan y gyfraith i chi baratoi eich cyfrifon ac mae'n glod sylweddol i ymrwymiad eich tîm cyfrifon i chi lwyddo i baratoi cyfrif drafft o ansawdd uchel, yn unol â'r dyddiad terfyn, yn wyneb yr heriau a achoswyd gan y pandemig hwn. Roedd y papurau gwaith o ansawdd da ac ni nodwyd unrhyw wendidau sylweddol gennym yn y systemau a'r rheolaethau sy'n cynhyrchu'r wybodaeth ariannol.
- 21 Rhaid i mi adrodd ar faterion sy'n deillio o'm gwaith wrth y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu cyn fy mod yn cyhoeddi fy marn archwilio ynglŷn â'r cyfrifon. Hysbysodd fy Arweinydd Ymgysylltiad Archwilio Ariannol Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd AaGIC am y materion hyn ar 9 Mehefin 2021. Mae **Arddangosyn 1** yn crynhoi'r materion allweddol a nodwyd yn yr adroddiad hwnnw.

Arddangosyn 1: materion a nodwyd yn yr Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol

Mater	Sylwadau'r Archwilwyr
Camddatganiadau nas cywirwyd	Nid oedd unrhyw gamddatganiadau arwyddocaol nas cywirwyd yn y cyfrifon.
Camddatganiadau a gywirwyd	Nid oedd y cyfrifon yn cynnwys unrhyw gywiriadau o gamddatganiadau. Gwnaed nifer o ddiwygiadau datgelu i'r cyfrifon drafft.
Materion arwyddocaol eraill	<p>Pwyslais ar fater – Rhwymedigaethau Treth Pensiwn Clinigwyr</p> <p>Tynnwyd sylw gennym yn yr Adroddiad Archwilio at Nodyn 21.1 y datganiadau ariannol, a oedd yn disgrifio effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a gyflwynwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru. Ni addaswyd y farn yng nghyswllt y mater hwn.</p> <p>Adroddiad o sylwedd – Rhwymedigaethau Treth Pensiwn Clinigwyr</p> <p>Bydd pob corff GIG yn cael ei ystyried yn ddiniwed o ran effaith y Cyfarwyddyd Gweinidogol, ond barn yr Archwilydd Cyffredinol oedd y byddai unrhyw drafodiadau a fyddai'n cael eu cynnwys yn natganiadau ariannol yr Awdurdod i gydnabod y rhwymedigaeth hon yn afreolaidd ac yn berthnasol yn ôl eu natur. Mae hyn oherwydd bod y taliadau yn mynd yn groes i baragraff 5.6.1 Rheoli Arian Cyhoeddus ac yn gyfystyr â math o gynllunio treth a fydd yn gadael y Trysorlys yn ei gyfanrwydd yn waeth ei fyd. Nid yw cyfarwyddyd y Gweinidog ar ei ben ei hun yn unioni'r cynllun. Hefyd, mae'r trefniadau yn newydd ac yn ddadleuol ac o bosibl yn creu cysail.</p>

- 22 Fe gynhaliiais adolygiad o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan hefyd. Deuthum i'r casgliad fod yr wybodaeth gyfunol parti i gontract yn gyson â sefyllfa ariannol AaGIC ar 31 Mawrth 2021 a bod y ffurflen wedi'i pharatoi yn unol â chyfarwyddiadau'r Trysorlys.

Rheoleidd-dra trafodion ariannol

- 23 **Llwyddodd AaGIC i fantoli'r cyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 ac nid oedd ganddo unrhyw drafodiadau ariannol perthnasol eraill nad oeddent yn cyd-fynd ag awdurdodau ac na chawsant eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamod ar reoleidd-dra'r trafodiadau ariannol yng nghyfrifon AaGIC ar gyfer 2020-21.**
- 24 Rhaid i drafodion ariannol AaGIC fod yn unol â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Rhaid bod gan AaGIC y pwerau i gael yr incwm ac ysgwyddo'r gwariant. Mae ein gwaith yn adolygu'r pwerau hyn ac yn profi nad oes elfennau perthnasol o incwm neu wariant nad yw AaGIC yn meddu ar y pwerau i'w cael neu eu hysgwyydo.
- 25 Pan nad yw AaGIC yn llwyddo i fantoli'r cyfrifon, mae ei wariant yn fwy na'i bwerau i wario ac felly mae'n rhaid i mi gymhwyso fy marn reoleidd-dra. Yn 2020-21, tanwariodd yr Awdurdod £95,000 yn erbyn ei ddyraniad adnoddau referniw o £234,819,000 a thanwariodd £21,000 yn erbyn ei ddyraniad adnoddau cyfalaf o £105,000.
- 26 **Ochr yn ochr â'm barn archwilio, cyflwynais adroddiad o sylwedd ar ddatganiadau ariannol AaGIC a oedd yn cynnig rhagor o fanylion am y paragraff Pwyslais ar Fater a gafodd ei gynnwys gennyf yn fy marn archwilio.**

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau

- 27 Mae'n ofynnol yn statudol fy mod yn fy argyhoeddi fy hun bod gan AaGIC drefniadau priodol i sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio'i adnoddau. Rwyf wedi gwneud amrywiaeth o waith archwilio perfformiad yn AaGIC dros y 12 mis diwethaf i'm helpu i gyflawni'r cyfrifoldeb hwnnw. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys:
- adolygu sut y gwnaeth cyrff y GIG gefnogi lles staff yn ystod pandemig COVID-19; a
 - chwblhau asesiad strwythuredig fesul cam o drefniadau corfforaethol AaGIC ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.
- 28 Caiff fy nghasgliadau yn seiliedig ar y gwaith hwn eu nodi isod.

Sut y gwnaeth cyrff y GIG gefnogi lles staff yn ystod pandemig COVID-19

- 29 Fe wnaeth fy adolygiad ystyried sut y mae cyrff y GIG wedi cefnogi lles eu staff yn ystod y pandemig, gyda phwyslais penodol ar eu trefniadau ar gyfer diogelu staff sy'n wynebu risg uwch oherwydd COVID-19.

- 30 Mae staff y GIG wedi dangos cydnerthedd ac ymroddiad rhyfeddol trwy gydol y pandemig, er eu bod wedi wynebu straeniau enfawr ar eu hiechyd meddwl ac iechyd corfforol.
- 31 Roedd y GIG yng Nghymru eisoes yn wynebu nifer o heriau mewn perthynas â lles staff cyn y pandemig, ac mae'r argyfwng wedi amlygu pwysigrwydd cefnogi iechyd meddwl ac iechyd corfforol gweithlu'r GIG. Trwy fy ngwaith Asesu Strwythuredig, canfûm fod cyrff y GIG wedi symud yn gyflym ar ddechrau'r pandemig i wella mentrau lles i gefnogi staff trwy gyfnod digynsail. Wrth i'r pandemig ddatblygu, canfûm fod cyrff y GIG yng Nghymru wedi rhoi ystod o fesurau ar waith i wella lles staff, megis creu manau gorffwys pwrpasol, cynyddu darpariaeth iechyd meddwl a lles seicolegol, gwella mesurau rheoli ac atal heintiau, a galluogi staff i weithio o bell.
- 32 Fe wnaeth fy ngwaith hefyd fwrw golwg ar sut y gwnaeth cyrff y GIG yng Nghymru amddiffyn staff a oedd yn wynebu risg uwch oherwydd COVID-19. Ymhlith mentrau diogelu eraill, canfûm fod yr holl gyrff wedi cyflwyno Adnodd Asesu Risg COVID-19 Cymru Gyfan ar gyfer y Gweithlu sy'n adnabod y rhai sy'n wynebu risg uwch ac yn rhoi anogaeth i gynnal sgwrs am roi mesurau ychwanegol ar waith i sicrhau bod staff yn cael eu hamddiffyn yn ddigonol. Er bod cyrff y GIG wedi hyrwyddo'r adnodd asesu ac wedi annog staff i'w gwblhau, roedd cyfraddau cwblhau'n amrywio rhwng cyrff y GIG.
- 33 Er bod yr argyfwng heb os wedi cael effaith sylweddol ar les staff yn y tymor byr, ni ellir tanamcangyfrif yr effeithiau tymor hwy.
- 34 Gyda gweithlu sydd wedi blino'n fwy nag erioed yn emosiynol ac yn gorfforol, rhaid i gyrff y GIG yng Nghymru gadw pwyslais ar les staff ac ymgysylltiad â staff i ymgodymu ag effeithiau tymor hwy'r argyfwng. Felly, cyhoeddwyd rhestr wirio i gyd-fynd â'm hadroddiad sy'n nodi rhai o'r cwestiynau y dylai aelodau o Fyrddau yn y GIG fod yn eu gofyn i sicrhau bod gan eu cyrff iechyd drefniadau da i gefnogi lles staff.

Asesiad strwythuredig

- 35 Cafodd fy ngwaith asesu strwythuredig ei ddylunio yng nghyd-destun yr ymateb parhaus i'r pandemig. Fe wnes i sicrhau dull digon pragmatig a pherthnasol i'm helpu i gyflawni fy nghyfrifoldebau statudol, gan hefyd gyfyngu i'r eithaf ar yr effaith ar gyrff y GIG wrth iddynt barhau i ymateb i'r pandemig. Fe wnaeth fy nhîm y gwaith mewn dau gam eleni:
- fe wnaeth cam 1 ystyried y trefniadau cynllunio a oedd yn tanategu'r broses o ddatblygu a chyflawni'r cynllun gweithredol ar gyfer chwarteri tri a phedwar yn 2020-211.
 - fe wnaeth cam 2 ystyried sut y gwnaeth trefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli ariannol addasu dros y flwyddyn. Rhoddodd archwilwyr sylw hefyd i gynnydd a wnaed i fynd i'r afael ag argymhellion blaenorol.

Trefniadau cynllunio gweithredol

- 36 Fe roddodd fy ngwaith ystyriaeth i drefniadau cynllunio gweithredol AaGIC a oedd yn tanategu'r cynllun gweithredol ar gyfer chwarteri tri a phedwar yn 2020-21. Roedd y fframwaith cynllunio'n cynnwys cynnal trefniadau cynllunio gweithredol effeithiol ac effeithlon mewn cyrff iechyd i roi arweiniad o ran eu hymateb i'r pandemig yn ogystal ag ymateb i bwysau'r gaeaf a gosod y sylfeini ar gyfer adfer gwasanaethau'n effeithiol.
- 37 Canfu fy ngwaith fod **trefniadau AaGIC ar gyfer paratoi cynlluniau gweithredol a monitro eu darpariaeth yn gadarn.**
- 38 Cyflwynodd AaGIC ei Gynllun Chwarteri 3-4 a'r Set Ddata Ofynnol i Lywodraeth Cymru yn unol â'r amserlen a nodwyd. Cymeradwywyd y cynllun trwy gamau'r Cadeirydd yn dilyn ymgysylltiad â'r Bwrdd a chymeradwyaeth ar lefel weithredol. Er nad yw llawer o fframwaith gweithredu Llywodraeth Cymru yn berthnasol yn uniongyrchol i AaGIC, ymatebodd yn gadarnhaol trwy ddiwygio'r fframwaith i gyd-fynd â chylch gwaith ac amcanion strategol y sefydliad a thrwy nodi ei gyfraniad at yr ymateb i COVID-19 a'r adferiad yn ei sgil, a chynllunio ar gyfer y gaeaf.
- 39 Mae trefniadau cynllunio AaGIC yn gadarn. Bu ymgysylltiad pellgyrhaeddol â rhanddeiliaid er gwaethaf y cyfyngiadau amser, a chynhaliwyd adolygiad o amcanion strategol yng nghyd-destun gofynion uniongyrchol ac adnoddau a oedd ar gael. Mae AaGIC wedi cynnal pwyslais ar ddysgu, llesiant staff a gweithio partneriaeth. Mae AaGIC yn adolygu'r broses o gynllunio lefelau adnoddau gan fod ei gapasiti presennol yn annigonol i gyflawni ei uchelgais o weithredu fel swyddfa rheoli rhaglen.
- 40 Mae gan AaGIC drefniadau effeithiol i oruchwylio darpariaeth ei gynlluniau gweithredol, sydd bellach wedi'u hymwreiddio yn ei Fframwaith Perfformiad a gymeradwywyd yn ddiweddar. Yn unol â'r Fframwaith hwnnw, mae'r Bwrdd yn derbyn adroddiadau perfformiad bob chwarter.

Trefniadau llywodraethu

- 41 Fe wnaeth fy ngwaith ystyried gallu AaGIC i gynnal trefniadau llywodraethu cadarn gan hefyd orfod ymateb i'r heriau digynsail a gyflwynwyd gan y pandemig. Mae pwyslais allweddol y gwaith wedi bod ar y trefniadau corfforaethol ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Fe wnaethom hefyd ystyried sut y cafodd busnes a ohiriwyd yn 2020 ei adfer a sut y mae gwersi a ddysgwyd o'r pandemig yn llunio trefniadau yn y dyfodol ar gyfer sicrhau llywodraethu ac adferiad da ar sail barhaus.
- 42 Canfu fy ngwaith fod **gan AaGIC drefniadau Bwrdd a phwyllgorau effeithiol a systemau sicrwydd da o hyd, a'i fod yn gwella ei drefniadau rheoli ansawdd hyfforddiant ac addysg.**
- 43 Mae gan AaGIC drefniadau da o hyd i gyflawni busnes y Bwrdd a phwyllgorau yn effeithiol ac mae'n rheoli swyddi aelodau annibynnol gwag presennol ac a ddisgwylir yn y dyfodol yn rhagweithiol.

- 44 Mae gan AaGIC systemau sicrwydd da. Mae wedi parhau i wella ei drefniadau rheoli risg ac wedi cynnal trosolwg o risgiau strategol a gweithredol. Mae'r sefydliad wedi cryfhau ei Fframwaith Sicrhau'r Bwrdd trwy ddatblygu Fframwaith Rheoli Risgiau Strategol, sy'n nodi ac yn mapio'r rheolaethau a'r ffynonellau allweddol o sicrwydd yn erbyn risgiau strategol AaGIC. Mae trefniadau ar gyfer olrhain cynnydd argymhellion archwilio yn parhau i fod yn gadarn.
- 45 Mae'r sefydliad hefyd yn cymryd camau i wella ei brosesau rheoli ansawdd hyfforddiant ac addysg trwy ddatblygu fframwaith ansawdd sy'n cwmpasu pob proffesiwn iechyd. Nod y fframwaith yw safoni prosesau rheoli ansawdd, sicrhau termau cyson, a galluogi gwybodaeth i gael ei rhannu yn fwy effeithiol. Mae hwn yn ddatblygiad cadarnhaol, er mai dyddiau cynnar yw hi.
- 46 Cafodd Cynllun Blynyddol 2021-22 gymeradwyaeth briodol gan y Bwrdd, gan adlewyrchu gofynion ac adborth Llywodraeth Cymru. Yn yr un modd â chynllunio trï misol 2020-21 AaGIC, mae'r Cynllun Blynyddol yn nodi nodau'r sefydliad i gefnogi adferiad ehangach GIG Cymru yn sgil COVID-19 ochr yn ochr â sicrhau darpariaeth hyfforddiant ac addysg. Mae gan y sefydliad drefniadau effeithiol o hyd i oruchwylio darpariaeth ei gynlluniau gweithredol.

Rheoli adnoddau ariannol

- 47 Fe wnes i ystyried perfformiad ariannol AaGIC, ei reolaethau ariannol a'i drefniadau ar gyfer monitro perfformiad ariannol ac adrodd arno. Canfûm fod **AaGIC yn rheoli ei adnoddau ariannol yn dda a bod ganddo drefniadau da i fonitro ac adrodd ei weithgarwch ariannol.**
- 48 Fe wnaeth y sefydliad gyflawni ei ddyletswyddau ariannol ar ddiwedd 2020-21 ac mae ganddo gynllun ariannol eglur ar gyfer 2021-22. Mae gan AaGIC systemau cryf a thryloyw o reolaeth ariannol o hyd i fonitro gweithgarwch ariannol ac atal ac ymateb i dwyll. Mae gwaith monitro ac adrodd ariannol yn eglur ac yn brydlon, ond ceir cyfle i ddadansoddi ac adrodd ar fuddion cost, canlyniadau, ac effaith gwario.

Atodiad 1

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Arddangosyn 2: adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r adroddiadau a gyhoeddwyd ar AaGIC yn 2021.

Adroddiad	Dyddiad
Adroddiadau archwilio ariannol	
Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol	Mehefin 2021
Barn ar y Datganiadau Ariannol	Mehefin 2021
Adroddiadau archwilio perfformiad	
Ei Wneud yn Wahanol, Ei Wneud yn Iawn? (Themâu, gwersi a chyfleoedd Cymru Gyfan sy'n codi o Aseidiadau Strwythuredig 2020 mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r GIG yn ystod COVID-19)	Ionawr 2021
Aseiad Strwythuredig 2021: Cam 1 Trefniadau Cynllunio Gweithredol	Mai 2021
Gofalu am y Gofalwyr? (Themâu, gwersi a chyfleoedd Cymru Gyfan sy'n codi o Aseidiadau Strwythuredig 2020 mewn perthynas â lles staff yn ystod COVID-19)	Hydref 2021
Aseiad Strwythuredig 2021: Cam 2 Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol a Rheolaeth Ariannol	Hydref 2021

Adroddiad	Dyddiad
Arall	
Cynllun Archwilio 2021	Mawrth 2021

Roedd fy rhaglen ehangach o astudiaethau gwerth-am-arian cenedlaethol yn 2021 yn cynnwys adolygiadau a oedd yn canolbwyntio ar y GIG a thestunau sy'n rhychwantu'r sector cyhoeddus cyfan. Ariennir yr astudiaethau hyn yn nodweddiadol trwy Gronfa Gyfunol Cymru ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gefnogi ei waith o ran craffu ar wariant cyhoeddus. Mae'r adroddiadau ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Arddangosyn 3: gwaith archwilio perfformiad sy'n dal ar y gweill

Ceir un archwiliad o berfformiad sy'n dal ar y gweill yn AaGIC. Dangosir hwn yn y tabl canlynol, gyda'r dyddiadau pan amcangyfrifir y bydd y gwaith yn cael ei gwblhau.

Adroddiad	Dyddiad cwblhau a amcangyfrifir
Adolygiad o drefniadau comisiynu blynyddol	Chwefror 2022

Atodiad 2

Ffi archwilio

Nododd Cynllun Archwilio 2021 y ffi archwilio arfaethedig o £165,500 (ac eithrio TAW). Fy amcangyfrif diweddaraf yw bod y ffi wirioneddol yn debygol o fod ychydig yn llai na hyn. Byddaf yn diweddarau'r sefyllfa yn yr wythnosau nesaf. Pan fo'r ffi wirioneddol yn is na'r amcangyfrif, bydd AaGIC yn derbyn ad-daliad.

Atodiad 3

Risgiau archwilio ariannol

Arddangosyn 4: risgiau archwilio ariannol

Roedd fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2021 yn nodi'r risgiau archwilio ariannol ar gyfer yr archwiliad o ddatganiadau ariannol AaGIC ar gyfer 2020-21. Mae'r tabl isod yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut yr aethpwyd i'r afael â hwy fel rhan o'r archwiliad.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
Mae'r risg y gallai rheolwyr wrthwneud rheolaethau'n bresennol ym mhob endid. O ystyried y ffordd anrhagweladwy y gallai gwrthwneud o'r fath ddigwydd, tybir bod hon yn risg arwyddocaol.	Byddwn yn: <ul style="list-style-type: none">• profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol;• adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu ar gyfer gwyrdueddiadau; a• gwerthuso'r sail resymegol ar gyfer unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i gwrs arferol busnes.	Cwblhaodd fy nhîm archwilio yr holl waith arfaethedig ac ni nodwyd unrhyw broblemau.
Mae argyfwng cenedlaethol COVID-19 yn parhau ac fe allai'r pwysau ar adnoddau staff a phwysau gweithio o bell effeithio ar baratoi ac archwilio'r cyfrifon. Ceir risg y bydd ansawdd y cyfrifon a'r papurau gwaith ategol yn cael ei beryglu gan arwain at fwy o wallau.	Byddaf yn trafod eich proses cau cyfrifon a trefniadau monitro ansawdd gyda'r tîm paratoi cyfrifon ac yn monitro'r broses paratoi cyfrifon. Byddaf yn helpu i adnabod meysydd lle gall fod bylchau mewn trefniadau.	Cwblhaodd fy nhîm archwilio yr holl waith arfaethedig. Roedd cyflwyniad y cyfrifon drafft a phapurau gwaith atebol o ansawdd uchel ac fe'u cyflwynwyd yn unol â'r dyddiad terfyn. Ni nodwyd unrhyw wendidau sylweddol o ran rheolaeth fewnol ac roedd trefniadau adolygu ansawdd yn ddigonol.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>Gallai trefniadau monitro ansawdd gael eu peryglu oherwydd materion amseru a/neu argaeledd adnoddau.</p>		
<p>O dan delerau cynllun bwrsariaeth myfyrwyr GIG Cymru, mae'n ofynnol i fyfyrwyr ymrwmo i weithio yn GIG Cymru am ddwy flynedd ar ôl cwblhau eu cwrs. Pan na fydd unigolyn yn bodloni'r amod hwn, mae'n ofynnol iddo ad-dalu cyfran o'r fwsariaeth. 2020-21 yw'r flwyddyn gyntaf y mae'r broses adfer yn berthnasol ar ei chyfer. Nid yw'r symiau ariannol yn berthnasol ar hyn o bryd, ond ceir risg y gallai'r trafodiadau gael eu cofnodi yn anghywir yn y datganiadau ariannol.</p>	<p>Byddwn yn trafod eich prosesau ar gyfer adfer y fwsariaeth a thriniaeth gyfrifyddu arfaethedig i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â safonau cyfrifyddu a datgelu perthnasol a Llawlyfr Cyfrifon y GIG.</p>	<p>Daeth fy nhîm archwilio i'r casgliad bod y driniaeth gyfrifyddu a'r datgeliadau yn cydymffurfio â'r safonau cyfrifyddu a datgelu a Llawlyfr Cyfrifon y GIG.</p>

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.